

**Yllättävän,
keskustelun aikana
puhkeavan ristiriidan
käsittely**

ERÄTAUKO

TOIMI NÄIN

Pysäytä keskustelu hetkeksi ja sanoita havaitsemasi ristiriita.

Kysy osallistujilta, mitä he ajattelevat havainnostasi. Sopikaa koko porukalla siitä, käytetäänkö keskusteluaikaa ristiriidan tutkimiseen.

Korosta sitä, että ristiriitaa ei tarvitse yrittää ratkaista dialogissa vaan riittää paremman ymmärryksen saaminen toisten näkökannoista.

Pyydä ristiriidan eri osapuolia kertomaan vuoron perään tarkemmin omista näkemyksistään ja kokemuksistaan. Korosta kuuntelemisen merkitystä.

SANO NÄIN

”Pysähdytään tähän hetkeksi. Huomaan, että teidän välillä näyttää olevan jonkinlainen ristiriita. Sopiiko, että tutkitaan rauhassa hieman tarkemmin, mistä siinä on kyse?”

”Minusta näyttää siltä, että...“
“Mitä ajattelette tästä minun esittämästäni?”
”Onko meidän mielekästä käyttää jonkin verran yhteistä aikaamme tämän ristiriidan tutkimiseen?”

”Dialogissa ei tarvitse yrittää ratkaista ristiriitoja. Riittää, että saamme paremman ymmärryksen siitä, mistä niissä on kyse.”

”Kuullaan rauhassa kumpaakin/jokaista teistä. Jokainen puhuu vuorollaan. Älkää keskeyttäkö toisianne vaan yrittäkää kuunnella ja ymmärtää toistenne näkökantoja.”

Hiljaiset äänet aktiivisiksi keskustelussa

ERÄTAUKO

TOIMI NÄIN

Kerro, että toivot mahdollisimman monen osallistuvan keskusteluun ja huomio keskustelun kuluessa ne, jotka eivät ole sanoneet vielä mitään.

Pysäytä keskustelu hetkeksi ja sano haluavasi kuulla, mitä niillä henkilöillä on mielessä, jotka eivät ole vielä sanoneet mitään.

Jos ryhmä on suuri tai tunnelma on jännittynyt, niin voit ohjata osallistujat keskustelemaan hetkeksi pareittain tai pienissä ryhmissä. Tämän jälkeen voi pyytää erityisesti niitä puhumaan, jotka ovat siihen mennessä olleet hiljaa.

SANO NÄIN

”Dialogin onnistumisen kannalta on yleensä tärkeää, että mahdollisimman moni osallistuu keskusteluun. Tämä ei tarkoita, että jokainen puhuu yhtä paljon vaan että jokainen saa halutessaan äänensä kuuluville.”

”Nyt olemme kuulleet jo joitain teistä. Niinpä kysynkin seuraavaksi, että mitä on mielessä teillä, jotka ette ole vielä sanoneet mitään?”

”Puhukaan hetken aikaa vieressä olevien kanssa siitä, mitä keskustelu on teissä tähän mennessä herättänyt. Kuullaan sitten myös niiden ajatuksia, jotka eivät vielä ole äänessä.”

Näin syvennät keskustelua

ERÄTAUKO

Syventäminen edellyttää yleensä vuoroittain aiheen rajaamista ja laajentamista. Pohdi, kumpaa keinoa milloin tarvitaan. Tarvittaessa kysy apua syventämiseen muilta osallistujilta.

TOIMI NÄIN

Pyri löytämään tarkennettu aihe, johon syvennyttäen.

Kysy osallistujilta, millaisissa asioissa he haluaisivat lisätä ymmärrystään.

Rohkaise osallistujia tuomaan esiin aiheeseen liittyviä näkökulmia, joita ei ole vielä esitetty.

SANO NÄIN

”Nyt olemme keskustelleet aiheista A, B ja C. Mihin näistä haluatte syventyä tarkemmin?”

”Mitkä ovat ne asiat, joita teistä itse kukin haluaisi ymmärtää paremmin?”

”Tuleeko jollekin teistä mieleen jotain, mistä emme tämän aiheen yhteydessä ole vielä puhuneet?”

**Mitä tehdä kun
joku dominoi?**

ERÄTAUKO

TOIMI NÄIN

Keskustelun alussa varaa itsellesi oikeus rajoittaa puheenvuorojen määrää ja pituutta. Perustele tämä keskustelun tassa-arvoisuuden turvaamisen näkökulmasta.

Jos joku keskustelijoista dominoi, niin puutu tähän mahdollisimman nopeasti. Kiitä häntä omien näkemystensä tuomisesta keskusteluun. Sano, että haluat kuulla seuraavaksi muiden näkemyksiä.

Jos dominoiva henkilö pyytää jatkuvasti puheenvuoroa, voit pyytää häntä odotamaan ja antamaan tilaa muille hetkeksi.

SANO NÄIN

”Tarkoitus on, että kaikille on tasapuolisesti tilaa tuoda esiin näkemyksiään. Sopiiko, että minä tarvittaessa jaan ja rajaan teidän puheenvuorojanne?”

”Kiitos että olet tuonut esiin näkemyksesi. Nyt olisi tärkeää kuulla, mitä te muut ajattelette.“

”En anna vielä sinulle uutta puheenvuoroa vaan kuullaan tähän väliin, mitä muilla on mielessä. Sopiiko, että odotat hetken?”

Vetäjän parhaat ohjaustoimet

ERÄTAUKO

TOIMI NÄIN

Vetäjä huolehtii, että jokaisella on tilaa kertoa omista kokemuksistaan

Vetäjä edistää toisten puheeseen liittymistä ohjaamalla osallistujat kiinnittämään huomiota eri puheenvuorojen välisiin yhteyksiin

Vetäjä näyttää esimerkkiä, miten puhutaan suoraan omista kokemuksista

Vetäjä auttaa pitämään keskustelun arki-kielisenä, ja pyytää avaamaan vaikeat termit, joita kaikki eivät välttämättä ymmärrä.

Vetäjä auttaa osallistujaa pysähtymään jännitteiden äärelle, kuvaamaan tarkemmin niihin liittyviä kokemuksia.

Vetäjä auttaa etsimään piiloon jääneitä näkökulmia.

Vetäjä auttaa tutkimaan eri näkökulmien yhteyksiä.

SANO NÄIN

“Kuunnellaan tämä rauhassa.”

“Miten tämä liittyy edellisiin puheenvuoroihin?”

“Minun mielessäni pyörii tällaisia asioita dialogin aikana, mitä tämä herättää teissä muissa?”

“Mitä sinä tarkoitat kun sanot xxxx?”

“Kerro lisää. Kuunnellaan rauhassa eri kantoja.”

” Mitä ei vielä ole tullut esiin?”

“Mistä olemme samaa mieltä? Missä ovat erot? Mitä uutta ymmärrämme nyt?”

Näin pääset eteenpäin patti- tilanteessa

ERÄTAUKO

TOIMI NÄIN

Totea ääneen osallistujille, että sinun mielestäsi ollaan tultu jonkinlaiseen pattitilanteeseen.

Kysy, miten osallistujat näkevät tilanteen ja mistä siinä on heidän mielestään kyse.

Kysy, onko osallistujilla ideoita siitä, miten tilanteessa kannattaisi edetä.

Jos kukaan ei keksi hyvää ratkaisua etenemiseen, ohjaa keskustelijat hetkeksi tauolle. Sen jälkeen pyydä osallistujia jälleen pohtimaan lisää pattitilanteen luonnetta ja ideoimaan ratkaisuja.

Jos ratkaisua ei löydy, pyydä osallistujia pohtimaan, mitä yhdessä voidaan oppia pattitilanteesta ja siitä, mitä keskustelussa tapahtui.

SANO NÄIN

”Näyttää siltä, että olemme pattitilanteessa.”

”Mistä tässä on teidän mielestänne kyse?”

”Tuleeko jollekin teistä ideoita siitä, miten meidän kannattaisi tässä edetä?”

”Pidetään tässä kohtaa pieni tauko ja palataan sitten yhdessä miettimään, miten tässä päästäisiin eteenpäin.”

”Vaikuttaa siltä, että emme pääse tässä kohtaa kunnolla eteenpäin. Mitä ajattelette, että voimme oppia tästä pattitilanteesta ja siitä, mitä keskustelussa on tapahtunut?”

Näin johdattelet puhumaan omista kokemuksista

ERÄTAUKO

TOIMI NÄIN

Pyydä ihmisiä kertomaan itselleen merkittävistä tapahtumista ja tilanteista.

Kysy laajentavia kysymyksiä kokemuksen eri ulottuvuuksista: havainnot, ajatukset, muistot, tunteet ja kuvitelmat.

Kysy tarkentavia kysymyksiä syistä ja seurauksista.

Pyydä muita osallistujia kertomaan, millaisia kokemuksia heille tulee mieleen toisia kuunnellessa.

SANO NÄIN

”Kertokaa jostain tapahtumista tai tilanteista, jotka ovat vaikuttaneet siihen, mitä ajattelette dialogimme aiheesta.”

”Kerro lisää siitä, mitä havaitsit/ajattelit/tunsit/kuvittelit tuossa tilanteessa?”

”Mitkä asiat johtivat tuohon? Mitä siitä seurasi?”

”Millaisia kokemuksia teillä muilla tuli mieleen, kun kuuntelitte äskeitä?”

Näytä itse esimerkkiä. Kerro jostain omasta kokemuksestasi, joka on vaikuttanut näkemyksiisi käsiteltävästä asiasta.

Rakentavan keskustelun pelisäännöt

ERÄTAUKO

TOIMI NÄIN

Ollaan kokonaisvaltaisesti läsnä, kunnioitetaan toisiamme ja keskustelun luottamuksellisuutta.

Puhutaan lähtökohtaisesti omasta kokemuksesta.

Kuunnellaan toisia, ei keskeytetä, eikä käynnistetä sivukeskusteluja.

Liitytään toisten puheeseen ja luodaan yhteistä kieltä.

Työstetään rohkeasti esiin tulevia ristiriitoja, etsitään piiloon jääneitä asioita ja tutkitaan eri näkökulmien yhteyksiä.

SANO NÄIN

”Dialogissa on tärkeää, että keskitytään kokonaan toisiimme ja käsitellyn asian ymmärtämiseen. Kunnioitetaan ihmisten erilaisia näkemyksiä. Pidetään keskustelu luottamuksellisena, jotta jokainen voi puhua mahdollisimman vapaasti.”

”Jotta voimme ymmärtää paremmin käsiteltävää asiaa ja toisiamme, niin on hyvä puhua omista kokemuksista. Tämä tarkoittaa, että kerrotaan toisille, mitkä asiat, tapahtumat ja tilanteet ovat vaikuttaneet omiin näkemyksiin.”

”Jokaisella täytyy olla mahdollisuus rauhassa kertoa omista näkemyksistään. On tärkeää, että emme keskeytä toisiamme emmekä supise vierustoverin kanssa.”

”Dialogissa on tavoitteena, että yritämme liittää omat sanomisemme siihen, mitä toiset ovat tuoneet esiin keskustelussa. Pyritään puhumaan arkikielisesti ja välttämään erikoistermejä.”

”Dialogin on tarkoitus olla turvallinen tilanne, jossa voidaan myös käsitellä ristiriitoja. Lisäksi on tärkeää etsiä asioita, jotka syystä tai toisesta ovat jääneet huomaamatta. Lopuksi voimme tutkia, miten keskustelussa esiin tulleet näkökulmat liittyvät toisiinsa.”